Ročník XII. — Číslo 31. Kvasilov dne 7. srpna 1937. Opłata pocztowa uiszcz. gotówką. 35 gr.

Hlas Volyně

Rukopisy se nevracejí.

ADRES REDAKCJI: KWASIŁÓW - CZESKI

Týdeník věnovaný českým zájmům v Polsku.

Častěji se zklameme pro přílišnou nedůvěru než pro přílišnou důvěru.
C. de Retz.

Ella Pelikánová,
náčelnice sokolské ž. Z.

Žena nevolnice.

V starověku i ve středověku, kdy muž byl nucen se zbraní v ruce hájiti své sidliště, nebo loviti zvěř k obživě své rodiny a získání kožišin pro oblékání, bylo na ženě, aby sama obstarávala všechny domácí práce. Zvyk tento zachovává se podnes u divokých národů v Africe, v Asii nebo v Jižní Americe, kde muži hledí si jen lovu nebo válčení a ženy musí obstarávati veškeré práce doma i na polích. Muži mají všechna práva — ženy žádná! Muž je svrchovaným pánem, žena jeho nevolnicí.

U civilisovaných národů ve všech kulturních státech změnil se dávnověký poměr mezi ženou a mužem k prospěchu ženy tak podstatně, že dnes je žena všude postavena na roveň muži.

Ženě jest otevřena cesta téměř do všech odvětví lidské práce, do dílen, do továren, do úřadů, do škol, dnes jsou ženy vědeckými pracovnicemi, lékařkami, soudci, uplatňují se v žurnalistice, politice, v diplomacii, jsou spisovatelkami, národními pracovnicemi, uplatňují se i ve sportu a v prácích spolkových. Vždyť jen v sokolských jednotách pracuje přes 100.000 žen.

Kulturní práce ať v kterémkoliv odvětví činnosti není ženě ke škodě, naopak jest jí ku prospěchu osobně i její rodině. Žena oduševnělá jest ozdobou i cenným statkem rodiny, kdežto žena zaostalá jest jí spíše ke škodě. Žena kulturně vyspělá nezanedbává svoje povinnosti, svou iniciativou dovede pracovati s duchem času a pokroku, jest svému muži nejen dobrou ženou, ale i cenným rádcem při řešení jeho různých starostí.

Bohužel, nejsou všude ženám přístupny všechny zdroje vzdělání a veřejného života; proto zbývá jim převážnou měrou jen činnost ve spolcích. Ze všech spolků nejširší pole působnosti poskytují jim sokolské jednoty. V nich snaživá žena ať svobodná, či vdaná nalezne nejen tělesné cvičení, kterým do pozdního věku udržuje si svěžest, zdraví a mladistvost ducha, ale může se tam i všemožným způsobem vzdělávati, pěstovati různá odvětví sportu a pod.

Není sporu o tom, že každá žena ve své práci a domácí denní starosti potřebuje osvěžení. Jest osudným omylem, namítne-li někdo: „A co by chodily do Sokola, vždyť se nadře doma dost!" V Sokole se nikdo a zejména ne ženy, nedře, neboť cvičení jest zdravotní potřebou každému tělu, nemá-li předčasně zchátrati nebo se jednostranně mrzačiti.

Podívejme se nyní, jak to vypadá v našich rodinách na Volyňsku.

Jakmile se děvče vdá, zapadnou za ní všechny radosti mládí. Mladá žena v novém domově dře a jejího manžela ani staré rodiče nenapadne, že ta mladá duše je také lidský tvor, který potřebuje vedle té své dřiny také trochu radosti a osvěžení. Za několik málo let dříve bystrá žena otupí, ztrátí zájem na všem, co člověka povznáší a činí lepším a stane se z ní jen taková laciná tažná síla, která nemá již zájem o nic na světě, jen o tu svou dřinu.

Zamyslil se někdo již nad tím, jakou škodu trpí naše národní věc na Volyni je-li z veřejného života vyřaděna česká žena? Jest přece všude — na celém světě známo, že žena jest hybnou pákou veškeré veřejné činnosti. Jak to pak nemá jíti s kopce tam, kde ze sobeckých nebo zastaralých důvodů brání se ženám, aby i ony se mohly v kolbišti veřejného života uplatniti.

Což má k hanbě mužů česká žena na Volyni zůstati na tom stupni duševní i tělesné poroby jako byly a dosud ještě jsou ženy národů divokých a nevzdělaných?

Vychodní otázka.

I.

Tisk i diplomaté západních zemí, hlavně zemí anglosaských, sledují s velkým neklidem vojenské akce Japonska, zabírajícího stále větší prostory Asie a pomýšlejícího ji jednou pohltit celou: Sibiř, Mongolsko, Čínu, Indočínu, Indii, indické souostroví, ostrovy sundské, Filipiny. Formule všeobecného žlutého nebezpečí zastiňuje vlastní japonskou hrozbu a otázka východu se začíná v roce 1936 ztotožňovat s problémem japonské územní lačnosti.

Pomalu, po etapách, ukusuje Japonsko z těla východní Asie; ukusuje opatrně, aby mohlo dokonale strávit každé sousto. Po svém vítězství nad Čínou v roce 1895 bylo stále ještě mocností místního významu: vítězství nad Ruskem, dobyté v letech 1904-1905, mu přineslo více, než jenom přístavy na čínské pevnině, železnice a územní práva. Učinilo z něj imperium, jednu z pěti hlavních velmocí světa. Účast po boku spojenců ve světové válce mu vynesla důležitou německou kolonii Kiaučau, upevnila jeho vliv v Tichomoří a umožnila mu vnutit roku 1915 Rusku ponižující smlouvu.

Od roku 1918 až do roku 1930 vedla mimořádná prosperita Spojených států a úzká spolupráce anglosaských národů spíše k podpoře, než k zabrzdění japonského mocenského rozmachu. Muselo sice podepsat na washingtonské konferenci (v únoru 1922) smlouvu devíti mocností, jíž uznávalo čínskou svrchovanost, ale nemuselo přestat ve svých dalekosáhlých přípravách do budoucna. Ve chvíli, kdy dostoupila americká hospodářská krise vrcholu a nebylo se již třeba obávat zákroku Spojených států v Tichomoří, sáhlo Japonsko, na podzim r 1931, po Mandzusku, zabralo jeho velkou část, vytvořilo z něj samostatný stát Mančukuo, jemuž postavilo v čele posledního potomka čínských císařů a v němž zavedlo pevnou, vojensky organisovanou mandžusko-japonskou správu. Vztáhlo svoji lačnou ruku také po všech železnicích a po severočínských provinciích (Džehol), ovládajících velkou planinu, jíž protéká Žlutá řeka a v níž čeká na probuzení a obrodu Číny Peking, hlavní město, stržené kdysi s trůnu.

Nankinská vláda marně protestovala, rozhorlovala se, organisovala bojkot japonského zboží, získala na svoji stranu Společnost národů. Japonsko nepustilo kořist, kterou již jednou sevřelo. Spokojilo se prostě tím, že vystoupilo ze Společnosti národů. Žádný evropský národ, ani Rusko, se neodvážil vystoupit vojensky proti japon-

(Pokračování na str. 3)

Osvětová hlídka.

Kolo života.

Podle názoru vědy je země svým hmotným složením dítětem slunce; její substance byla prý kdysi části substance sluneční, která se od ní odtrhla v dávných a dávných dobách, kdy naše, dnes již pevná země — neboli jak říkáme vědecky „terra firma" — byla ještě vrstvou tak řídkou a plynnou, že neměla žádného pevného povrchu a byla zároveň tak horká, že ani na ní ani v jejím okolí nemohlo existovat nic živoucího. Ale slunce není jenom matkou země a jiných planet. Udává ton podle něhož „tancují všechna živoucí stvoření.

Mluvím-li o živoucích stvořeních, mám na mysli právě tak rostliny jako zvířata, neboť rostliny žijí stejně jako my. Rostliny i zvířata vykazují stejné vlastnosti, které tvoří souhrn toho, co nazýváme život. Jejich živoucí substanci je týž druh látky: protoplasma. Díváme-li se na jejich tělo mikroskopem, vidíme, že se skládá z týchž nepatrných stavebních jednotek -buněk. Buňky jsou živoucím stavivem, z něhož je složen každý organismus. Rostliny, stejně jako zvířata, se živí, rostou, dýchají a rozmnožují se.

Podstatnou vlastností života je činnost. Žánná činnost však není možná bez vydání energie. Je proto pochopitelné, že množství všech činností lidí a zvířat v celém svěvě představuje obrovské množství energie.

My i všechna živoucí stvoření získáváme soustavně energii, kterou pak zase vydáme, z potravy. Přemýšlíme-li o všech možných druzích látek, které strávíme, dospějeme k úžasné skutečnosti, že se živíme téměř výhradně travou. Chléb děláme z obilí; a co jiného je obilí než pěstěním zušlechtěný druh trávy? Máslo se připravuje z mléka, které nám dává kráva; ta však je produkuje z trávy. Ale i šunky, salámy a uzeniny, obsahují maso z vepřů anebo hovězího dobytka, které vzniklo z trávy, již se zvíře živilo. Vidíme tedy, že podstatná část naší potravy pochází z trávy. Můžete však namítnout, že jíme také ryby; a ty se přece neživí travou. Přímo ovšem ne, ale ryby požírají menší ryby, vodní živočichy nebo červy, živící se malými, téměř neviditelnými rostlinami. Jsou tedy i ryby konec konců závislé od zelených rostlin. Abych tedy mluvil zcela přesně, musím na místo tvrzení, že se lidé v podstatě živí travou, říci spíše, že potravu lidí tvoří z hlavní části zelené rostliny.

Zelené rostliny jsou stejně důležitou potravou lidí, jako všech živoucích zvířat. Víme přece, že housenky se živí listy, že se polní zvířata živí travou a že i u dravců a dravých ptáků, požírajících maso, je tento pochod odsunut jenom o jednu nebo dvě hodiny. Neboť lev, či tygr, požírají jelena nebo antilopu, skalní orel požírá králíka nebo zajíce; a zajíc, jelen i antilopa se živí přece rostlinnou stravou.

Proč potřebují zvířata k výživě zelené rostliny? Poněvadž nemohou stavět své tělo ze skutečně jednoduchých živných látek; musí si svou potravu dát teprve rostlinami vhodným způsobem upravit.

Podstatný rozdíl mezi oběma skupinami živoucích stvoření, mezi rostlinami a zvířaty, je v tom, že se živí rozličným způsobem: zvířata se živí většinou pevnou stravou, zatím co rostliny žijí z tekutin a plynů. Dejme na příklad do vázy s vodou cibulku tulipánu nebo hyacintu. Z ní se růst, vypustí do vázy dlouhé kořeny, vyrazí celý věnec velkých zelených listů, potom stvol a nakonec, máme-li jen trochu štěstí, i krásný květ. Cibule nemůže ovšem provést celý pochod z ničeho. Vytváří kořeny, listy a květ postupným vývojem z potravy, kterou nahromadila ve svém nitru, a z části i z látek, které bere jednak z vody ve váze, jednak ze vzduchu. Tento proces pokládám za jednu z nejpozoruhodnějších věcí na světě. Není žádnou zvláštností, nýbrž jedním z nejčastějších pochodů v přírodě, že rostliny přijímají surové, jednoduché anorganicke látky jako plyny ze vzduchu a vodu s jejími různými obsahy ze země a přeměňují je v neobyčejně komplikované látky organické, udržující v chodu veškerý život na zemi.

Jednou z nejznámějších výživných látek je škrob. Jíme-li chléb, jíme žitný škrob, jíme-li ságo, jíme škrob ze ságové palmy. Škrob je naší nejběžnější a nejdůležitější živinou, kterou však nemůžeme v těle vyrábět a musíme ji proto získávat z rostlin. Každá zelená rostlina získává škrob ze dvou nejběžnějších látek, totiž z vody, kterou nassává kořeny ze země, a kyseliny uhličité, plynu, který přijímá póry a štěrbinami v listech. Voda stoupá kmenem stromů nahoru do listů, jež jsou chemickou továrnou, přeměňující vodu a kyselinu uhličitou ve škrob a cukr. Dovedeme si představit,

Besídka.

Batum.

(Ukázka z cestopisu majora Měčislava Lepeckého „Sovětský Kavkaz". Z povolením autora překládá inž. Alois Knotek:)

Batum má 61 tisíc obyvatel a náleží mezi nejkrásněji položena města Sovětského svazu. Před ním rozkládá se pěkný, tichý záliv mořský, za ním vysoké, věčným sněhem pokryté štíty Vysokého Kavkazu a pod ním usmívá se sta věčně zelených zahrad.

Batum leží v požehnané krajině, kde říjen, listopad a prosinec náleží k milým, teplým a slunečním měsícům a kde jaro počíná v únoru. Pomeranče, moruše, broskve rostou a dozrávají tu lépe nežli v Italii a Španělsku — čaj tak samo jako v Číně. Teplý oděv jest v Batumu luxusem, kamna hloupostí. Při veškerých těch přednostech jest lépe městu se v letě na pět honů vyhýbati. Ovšem se každý musí v tu dobu dostati malarii, ale může. Přijal jsem v červenci a musel jsem hned zažívati chinin.

Batum jest nyní hlavním městem autonomní republiky Adžaristanu, náležející do Gruzie. Město i celý kraj obývají Gruzini — mahomedáni. Různost vyznání stačila aby se země ta oddělila od mateřského kořené křesťanského.

Již cestou po Moři Černém jsem slyšel divy o batumské zahradě. Každá rozmluva končila:

— Tovaryši, nezapomeň návštíviti botanickou zahradu v Batumu. —

Ten zázrak leží vzdálený 7 km od města na romantickém „Zeleném Mysu". Na štěstí zachovaly se ve městě ještě drožky. Mohl jsem se tam dostati. Cesta stála 15 „sovžňáků" čili papírových rublů. Vzal si mne na starost zarostlý, nečistý Gruzin.

Místo na zahradu bylo dokonale vyhlédnuto. Na vysokém skalnatém, břehu mořském, mírně vinitém, při velikém počtu strani a svahů vystavených proti slunci jsou nejvhodnější místa pro zdomácnění stromů a rostlin, snad i z krajů daleko teplejších. Sovětská vláda stará se pečlivě o zahradu. Neulehla zničení, ale značně se rozšířila a zdokonalila. Mimo exotických stromů a rostlin setkáváme se tu při každém kroku s výletníky z blízkých domů „odpočinkových". Jeden se mi velice líbil, je to nádherná villa se zahradou, schylující se až k samému moři. Pohled uchvacující. Tázal jsem se, kdo vystavěl tu nádhernou raritu:

— Nějaký carský admirál, — byla odpověď — nyní v ní bydlíme my — sovětští lidé!

Mezi výletníky všude jak i v Polsku stanoví většinu ženské pohlaví. Je to živel smělý, zda se mi, že zkromnost zůstává u nich neznámou.

— Kdo vy jste, obyvateli — tázaly se mne.

— Polák, — odpovídám.

Ženy jsou zvědavé. — Sedněte si k nám a povídejte něco o Varšavě. — Sedám. Přiblížejí si mne se všech stran.

— Charašo odětyj — mluví jedna.

— Ne tak jako naši muži, — zavzdychla druha.

— Ach, ta sovětská bída! —

Dívky a ženy se netrápí velmi sovětskou nouzí. Smějou se, flirtují, vtipkují. Šaty jejich jsou opravdu chatrné, ale tváře plné, živé, hladké a hlasy zvonivé. Přece se nějak žije v Sovětách!

Vracím se do města. Cestou dívám se na plantace čínského čaje. Táhnou se po celých hektarech na lahodných

jakého bohatství by člověk dosáhl, kdyby dovedl vyrábět mouku z vody a vzduchu. Nedokáže to však, přesto že to dovede každá obyčejná zelená rostlina.

(Dokončení příště)

V. Pelant:

Volyň.

Krásná jest to země
volyňská krajina,
zpestřená rolemi,
každá lícha jiná.
Krásná to krajina.
Úrodná jsou pole;
klasy obtíženy
jsou volyňské role.
Pšenka zlatostýblá
bohatou žeň nese,
v strojných, rovných řadech
chmel do výše pne se.
Krásná to krajina
ta volyňská země,
zde uprostřed jiných
sídlí Čechů plémě.
V prácí lopotivé
dobývá své štěstí
ku prospěchu nové,
k slávě staré vlasti.
Kéž mu neustále
slunko jasně svítí,
kéž mu dána možnost
vždy kupředu jíti.
V svornosti a shodě
dej mu, Bože, žíti,
s bratrskými národy
dobré snahy míti.
Dej, by Volyň byla
vzorem bratrů shody,
ale odvrať od ní
všeliké nehody.

Východní otázka.

(Pokračování ze str. 1.)

ské nenasytnosti. Japonsko mohlo tedy v největším klidu umístit po celé zemi své vojenské posádky, zahájit boj proti banditům, budovat železniční linky k zajištění dokonalé komunikace, stavět opevnění v důležitých bodech, krátce vytvořit z Mančukua opevněnou baštu japonského imperia na asijské pevnině. A nyní, spoléhajíc na tento opevněný opěrný bod, pomýšlí již na další územní zábor — pomýšlí na sev. Čínu.

Evropa, zaměstnaná téměř úplně vnitřními problémy a rozpory, nevidí dosti jasně, že se má rozhodnout o osudu Asie na několik století. Nemá dostatečých sil, aby zasáhla do asijského dění a hájila alespoň své nejpodstatnější zájmy. Její nemohoucnost ještě více oslabuje její zájem.

V dnešní době není ještě možno postřehnout podrobně všechny detaily rostoucího problému, skládajících se z celé změti hospodářských, politických, diplomatických, ethnických, náboženských a jiných otázek. Přesto, však vysvítá z tohoto zájmového chaosu ostrá soutěž tří velkých civilisací: Spojených států, Japonska a Číny. Evropa není v podstatě přímo ve hře. Anglie, mající hlavní starost o zpevnění svého imperia, hledící zachránit Indii a udržet dobré přátelské styky se Spojenými státy, hraje nyní dobrovolně druhořadou úlohu v tomto územním prostoru, kde jí kdysi patřilo prvé místo. Rusko, sledující velmi živě evropské události, zůstává zatím v Asii v defensivě.

Kronika.

Sjezd legionářů v Krakově.

Dne 8. srpna kona se v Krakově sjezd legionářů, kterého se zúčastní Maršál Śmygły-Rydz a vláda. Dne 6. srpna ve výroční den pochodu I. kadrové kompanie polských legii na historické cestě vystartovalo 51 pěších patrolů.

Volyňské trhy.

Ustanoven byl komitet Volyňských trhu za předsednictvím presidenta města p. S. Wołka. Do komitetu vešli představitelé administračních úřadů, městské správy, obchodně průmyslové komory z Lublina, rolnické a řemeslnické komory z Lucka a volyňského obchodu a průmyslu.

Trhy se budou konati ve dnech 12—26 září.

Vyčistí se evropské ovzduší?

Předsedové vlády anglické a italské si vyměnili mezi sebou dopisý. Popud vyšel od Mussoliniho, který pověřil italského vyslance v Londýně, aby si ústně u Chamberlaina zjednal jasno o úmyslech Anglie ve Středomoří.

Přátelská odpověď anglického premiéra, která, i to je dnes jasno, nedotkla se žádné konkretní otázky, ujišťujíc jen mírumilovnými úmysly Britanie ve Středomoří a vůlí po dohodě s Italií, připravila možnost vyčištění evropského ovzduší.

Německo, okamžitě po výměně dopisů mezi Londýnem a Římem ohlašu-

stráních mořských a vystupují do značných výší. Jsou to nyní řady nízkých, zelených křovin, pečlivě vypletých a okopaných. Rusko, toužící, aby samo sobě mohlo vystačiti ve všech potřebách života, vyhlásilo jednoho dne heslo: obraťme se k čaji! Schváleno úvěry, vyznačeno premie, zorganisovano kolektivy a přistoupeno k realisaci. Výsledky nedaly na sebe dlouho čekati. Již na konci první pětiletky rozlehlost plantáží ve Federacii Zakavkazké vyskočila z 900 ha z doby předválečné na 3.600 ha a na konec r. 1932 dosáhla ohromnou číslici ha 28.700. Z tohoto prostranství 0·25 (7.800 ha) náleží do sovchozu, t. j. majetků státních a zbytek do kolchozů čili společných hospodářství vesnických.

O schopnostech „čajových“ Zakavkazu vědělo se velice dobře již za dobcarských, ale rozvoj toho výnosného odvětví rolnictva nebyl vhod velikým importujícím firmám, které nechtěly vkládati veliké kapitály na vlastní plantáže. Následkem toho Sověty byly nuceny platiti cizině okolo 50 mil. rublů ve zlatě ročně za tovar čínský. který nyní s dobrým prospěchem pěstují sami.

Jdu se podívat na polský kostel Drožkář, který mne vezl do botanické zahrady, ukázal mi z daleka jeho věže, mají sloh gotický jako u všech kostelů polských.

Před kostelem klečelo několik starých žen při modlidbách. Na schodech hráli si malí chlapci o knoflíky. Na stromech u kostelního hřbitova zpívali ptáčkové.

Obracím se k ženám a dotazuji se po polsku:

— Kde je kněz? — ženy na mne pohlížejí nějak podivně a neodpovídají. Opakuji otázku. Zase to samo.

Přiběhli chlapci. — Kdo jste? — ptal se nejsmělejší.

— Hledám baťušku! —

Hoši jsou upřímní. — Počkej, mluví, hned ho zavoláme. — Nebylo již potřeby. Kněz vychází z nějakého kouta. Starý, sivý člověk. Na sobě má odřenou, rudou řízu a je bos.

— Dobrý den, — mluvím. — Přišel jsem navštíviti kostel a kněze. —

Stařeček se dívá zmateně odpovídá po francouzsku. — Hned otevřu kostel, každý může do něho vejíti. — Odchází pro klíče a bručí. — Jsem starý politikou se nezabývám. —

Vcházím do prostorné, přítemnělé svatyně. Slouží také katolíkům gruzinským, všude vidím nápisy v té řeči. Po levé straně oltáře visí obraz Matky Boží čenstochovské s polským nápisem „Pod Twoją obronę uciekamy się.“

Klečela tu nyní nějaká mladá dívka. Obrátila se a s podivením hleděla. Muž se jen velice zřídka ukazuje v kostelích. Usmívám se na ni a ptám se: — Polka? — Dívka kývá hlavou, ale na její tváři vidím uleknutí. Co asi znamená přítomnost cizího muže v kostele? Jistě jí ani v duchu nenapadlo, že by to mohl býti člověk z daleké vlasti. Odvrací se ode mne a pohružuje zase do modlidby.

Kněz odvádí mne na jinou stranu. Mluví něco po francouzsku a rusku, z čeho s námahou hádám, že si naříká.

— Z kultu, povídají, žiješ, to značí jsi člověkem neproduktivním. Poraď si jak umíš. —

Vsunul jsem nenápadně knězi deset rublů, ohmatal je lačně mezi prsty a rychle schoval.

* * *

(Dokončení příště.)

je návštěvu svého zahraničního ministra v Londýně, kterou odřeklo v době, kdy mohlo míti zisk z toho, že by první ze států osy Řím—Berlín projevilo ochotu jednat o pročištění ovzduší.

Ať tak nebo tak, Evropa po letech bouřek má dnes po prvé vyhlídku na jasné nebe.

Povstalci bombardují Madrid.

Bombardování Madridu dne 3.VIII je vojenskými znalci považováno za nejtěžší od května. Začalo ve 24.15 hod. a skončilo o 1.30 hod ráno. Asi 250 střel dopadlo do středu města, které zničily částečně Gran viu, sněmovní čtvrt, ulici Albaas a dům listu „Heraldo de Madrid". Několik střel dopadlo na Palace Hotel.

Povstalci začli bombardovat opět Madrid v 15 hodin. Podle rychle za sebou se opakujících detonací lze soudit, že hlavní město je bombardováno několika bateriemi.

Na frontě u Carabanchelu zahájily Francovy oddíly prudké útoky a snažily se dobýti spět posic, které den před tím ztratily. Vládní vojsko pak přešlo k protiútoku a dobylo některých nepřátelských posic. Oficiální zpráva ministerstva obrany sděluje, že republikánské vojsko odrazilo všechny útoky nepřítele na úseku u Guadalajary.

Japonský útok sjednocuje Čínu.

Čínské vyslanectví dává listům k disposici tuto informaci: Podle všech známek připravují Japonci v Číně další válečné operace, založené ještě na větším podkladě, a to proti celé Číně. Japonská letadla konají průzkumné lety nad Hančau, hlavním městem provincie Čekian, nad Cinanem, hlavním městem provincie Šantunu a nad Čenčou, hlavním městem provincie Honan. Na širém moři pod přístavem Hančau bylo spatřeno pět japonských válečných lodí. Oddíl japonské námořní pěchoty byl vyloděn v Hajningu, poblíž Hančau. Několik japonských dělových lodí připlulo ke Svatau, kde situace jest neobyčejně napiatá po japonském požadavku, aby čínská posádka město opustila.

Podle zpráv docházejících z Číny, stává se situace pro Japonce v celé Číně den ode dne hrozivější. V celém údolí řeky Jance japonský obchod jest před úplným zánikem.

Čínské hospodářské kruhy bojkotují úplně japonské zboží, a vyhlásily moratorium pro dlužníky, dlužící Japoncům. Japonské obchodní společnosti utrpěly již nesmírné materiální škody. Čínští zaměstnanci a dělníci hromadně opouštějí japonské zaměstnavatele. Japonští obyvatelé a konsulární úředníci opouštějí vnitrozemní města a uchylují se do Hankau nebo Šanhaje.

Vatikán uznal Franca?

V Římě koluje pověst, která dosud nemohla býti ověřena, že Svatá stolice bude jmenovati oficiálního zástupce u generalissima Franca. Vyslovuje se v této souvislosti nejčastěji jméno Msgr. Ildebrando Antoniutniho, který jest nyní apoštolským delegátem v Albanii. Známo jest ovšem, že Vatikán již delší dobu pěstuje neoficiální styky s Francovou vládou. Vskutku kardinál Gomay Tomas, arcibiskup Toledský, byl považován za polooficiálního zástupce svaté stolice u Francovy vlády v Salamance a markýz Avcinena následoval v Římě po admirálovi Magazovi jako polooficiální Francovy vlády. Přesto až do nedávna nebylo žádných známek, že by mělo v dohledné době dojíti ke změně v dosavadním stavu věci.

Nezaměstnaných v Československu stále ubývá.

Statistika o počtu nezaměstnaných za červen ukazuje pokles, a to na 304.345 osob. Nejvyšší počet nezaměstnaných bylo v únoru roku 1933, a to 920.182 osob. Činí tedy pokles od té doby asi dvě třetiny. Proti květnu činí pokles 80.716 osob, proti loňskému červnu je však o 261.454 nezaměstnaných méně. V těchto číslicích zračí se hospodářské zlepšení poslední doby.

Konsolidace poměrů v Řecku.

Čtvrtý srpen 1936 značí obrat v historii současného Řecka. Třebaže dosud uplynula krátká doba od tohoto data, přece již možno říci, že čtvrtý srpen značí pro Řecko:

1. Vnitřní mír, sjednocení všech Helénů, zapomenutí minu osti a jednotnou snahu uskutečniti ozdravný program současné národní vlády. Je to program reorganisace země a zachovávání národních ideálů v rámci přátelství se sousedy a v rámci mezinárodního míru.

2. Upevnění míru vnějšího a politiku přátelství vůči sousedním balkánským mocnostem i vůči velmocem.

3. Úplné vyzbrojení státu na zemi, na moři i ve vzduchu, které zaručuje mír. Dnešní vláda od okamžiku, kdy se ujala moci, snažila se uskutečniti a také uskutečnila úplnou reorganisaci vojenskou a učinila ze státní armády důležitou moc, s níž jest třeba počítati na Balkáně a jež je důležitou složkou míru.

Sionisté jednají o Palestině.

3 srpna večer ve 20·30 hod. zahájil předseda dr. Weizmann za přítomnosti 600 delegátů a členů akčního výboru sionistických organisací 20. sionistický kongres. Řečník nejdříve uvítal zástupce mocností, pověřených ve Švýcarsku. Téměř všechny vlády byly zastoupeny svými vyslanci nebo konsuly v Curychu a v Bernu. Také generální tajemník Společnosti národů Avenol zaslal kongresu pozdravný telegram. Dr. Weizmann načrtl pak dějiny sionistického hnutí od prvního kongresu až do dnešního dne a promluvil zvláště o krvavých událostech minulého roku. Židovské obyvatelstvo v Palestině se v těchto dobách neklidu zachovalo hrdinně, zesílilo organisačně, hospodářsky a finančně. Dr. Weizmann promluvil pak o návrhu britské vlády, při čemž m. j. dovozoval: „Dnešní situace je charakterisována zprávou anglické královské komise a návrhy, které britská vláda v zásadě přijala za vlastní. Celý sionistický svět jest hluboce rozrušen v tomto rozhodujícím okamžiku. Během posledních let dožil se četných zklamání. — Zpráva královské komise zasluhuje, i když přirozeně nejsme se vším srozuměni a v návrzích nalézáme vážnější chyby, naši úctu. Hlavní tése zprávy, že mandát jest neuskutečnitelný, jest zásada, kterou popíráme. Dr. Weizmann se dále obrátil proti tomu, že se nyní omezuje přistěhovalectví, ačkoliv je to v rozporu s ustanoveními Bílé knihy z r. 1922.

Indičtí mohamedáni jsou proti rozdělení Palestiny.

V Kalkutě se 1.VIII. t. r. konalo shromáždění mohamedánů, na kterém bylo protestováno proti rozdělení Palestiny, které, jak bylo zdůrazněno, se příčí slavnostním slibům, jež Anglie ve válce dala indickým mohamedánům. Indičtí mohamedáni prohlásili, že nikdy nepřipustí, aby v Jerusalemně sídlila nemohamedánská vláda.

Královská moc zemskému správci.

Maďarskému parlamentu byl předložen návrh zákona o rozšíření pravomoci zemského správce a o jeho volbě. Zemský správce může doporučit písemně tři plnoleté maďarské státní občany za své nástupce. Zemský správce nemůže býti sněmem volán k odpovědnosti Nestranní pozorovatelé maďarských poměrů shodují se v tom, že tímto zákonem zajišťuje se vláda proti možnosti, že maďarský parlament mohl by v budoucnu býti demokratičtější než dnes.

Spis, který vneslo do sněmovny osm zřízenců.

Poslanec Guy, zástupce Edinburghu, poukázal v londýnském parlamentě dne 3. t. m. na žádost, na níž bylo ne méně než milion podpisů. Žádost vneslo do zasedací místnosti osm zřízenců, tak byla velká a do budovy dolní sněmovny ji dovezlo nákladní auto. V žádosti se praví, aby věk pro pensionování svobodných žen byl snížen z 65 let na 55. Milion podpisů bude jistě pánům poslancům imponovat.

Společnost národů bude dražší.

Zpravodaj londýnského „Daily Tegraphu" oznamuje ze Ženevy, že rozpočet Společnosti národů na rok 1938 bude asi o 10 proc. vyšší.

Celkové výdaje na příští rok jsou nyní odhadovány částkou 43,800.000 Zl., zatím co letošního roku dosáhly výše pouze 40,800.000 Zl.

V této úhrnné sumě jsou ovšem zahrnuty i náklady, kterých si vyžádá udržování institucí přidružených, jako

Mezinárodního úřadu práce a Stálého dvora mezinárodní spravedlnosti.

Podle dosavadní prakse sestavuje se vždy rozpočet o něco vyšší, aby totiž Společnost národů se neoctla v nesnázích, kdyby některé státy nemohly svůj příspěvek včas zaplatit.

Dopisy.

Kdo nese vinu?

V poslední době v „H. V.“ bylo uveřejněno několik článku popisujících současný neutěšený stav naši menšiny. Povstává otázka kdo je vinen za dnešní smutný stav?

Čteme-li bedlivě články našich stálých dopisovatelů, vidíme, že jeden viní druhého. Inteligent viní osadu, hospodář inteligenta, učitel neuvědomělé středisko, okolí zase učitele, zdůrazňujíce, že naše učitelstvo není na výši svého zodpovědného stanoviska. Část společnosti viní naše vedoucí organisace, že prý málo projevují iniciativy, zas ze stran organisací slyšíme oprávněný stesk na nepochopení a slabé podpoření ze strany celku. Z toho všeho vidíme, že naše současné postavení, naše nářky jsou nanejvýš podobné situaci, kterou nám tak vystižně a znamenitě předvedl nesmrtelný A. Krylov ve své báji „Lebeď, štíka a rak.“

Kdo má pravdu a kdo je vinen? Pravdu mají všichni a vinu také všichni nesou, protože každý z nás nevykonává a nechce vykonávati co by měl a mohl při dobré vůli. Hospodář tak je zapřáhnutý neustále do práce, že málo kdy o něčem vznešeném a užitečném chce mysleti, zvláště tenkráte, když to je spojeno s výdejem. V bezdůvodném často lopocení jest jeho všemohoucí ideál. Řemeslník si nechce rozhněvati své zákazníci, proto vždy mlčí a nic nedělá, tvrdíce „my řemeslníci nikde a nikdy v ničem neměli a nebudem míti hlas.“

Učitelstvo tak je zaměstnáno ve škole a za školou, tak si hledí vyučování při zvýšených požadavcích školních úřadů, že na jiné mu s tíží pozůstáva čas. Naše nejvzdělanější jednotky, vysokoškoláky, jen někdy si postěžují, že nemají s kým pracovati — na tom i končí se jejich úloha. Oni uplně nemyslí o menšině z řad které vyšli, oni nechtějí poznati své středisko. Ten jejich tak řídký nářek nesnese sebe menší kritiky. Vinu neseme všichni — to je tak jasné, že již více nevyžaduje dalších důkazů.

Jedno si však musíme důkladně uvědomiti, že málo kdo nám pomůže že jsme odkázani sami na sebe. Budeme-li jen konstatovati a nic nedělati — věci rozhodně nepomůžeme. Naše inteligence musí začat intensivnější pracovati pro menšínu, dost již těch zasloužených výtek, že ta označená část společnosti nepracuje tak jakby mohla, zámožnější vrstva také více bude projevovati zájmu. Průměrný hospodář si řekne: nás na Volyní je nejvíce, budeme-li všichni my konati náležitě své povinnosti — jistě i celek, který skládá se přece z nás, bude dopadati mnohem lépe než teď vypadá. Řemeslník nebude jen poslouchati a mlčeti, on také bude pamětliv, že je členem menšiny, ne svétovým proletariatem, kterému všecko, co se týče osady a celku, jest lhostejno. Minula ta doba, když řemeslník hleděl si jen řemesla, teď on je rovnoprávným členem naši menšiny a to stanovisko si má vždy hájiti a nevyhýbati se umyslně všemu obecnímu. Bude-li i živnostník z města hlásiti se k svému čestvi — věří se, že zmízejí takové články a nářky a naopak nastane ta doba, když všichni optimisticky budeme se dívati budoucnosti vstříc a nebudem návzajem jeden druhého viniti. Tam kde vládne optimismus, tam je radostný život, tam je plný život. Proto všichni dbejme, aby u nás na Volyni zavládl optimismus, který je strůjcem všeho dobrého a ušlechtilého.

Alexandr Křivka.

Různé zprávy.

Londýn má už přes 8 milionů obyvatel.

Velký Londýn má podle nové úřední zprávy 8,203.942 obyvatel proti 7,480 201 v r. 1921. Zejména ve vnějších okresích počet obyvatel vzrůstá.

Z námořníka králem, který se pro ženu již miluje, zříká „koruny“.

Podle švédských listů zemřel v Sidneyi, ve stáří 62 let, bývalý švédský námořník Karel Petersson, který to dotáhl ve své kariéře až na krále. Petersson pocházel z chudých rodičů, usídlených nedaleko Stokholmu a byl jako námořník na švédské lodi, jež na jižním moři ztroskotala při bouři r.

240.

žím se, seč budu, ale v právnických otázkách se obávám něco raditi. Dle mého náhledu by bylo nejlépe, kdyby pan baron co nejrychleji povolal nějakého dobrého advokáta, aby celou smlouvu prohlédl a hledal cestu, dala-li by se smlouva s Rosenfeldem zrušiti. On bez odškodného neustoupí, ale ztráta tolika budoucích let by vyvážila několikrát škodu, jež nyní statek stihne. Myslím, že by bylo nejlépe s pronájmem ještě rok posečkati a té době co bude nejnutnější, opraviti.“

„Dal jsem již úředníkům výpověď.“

„Snad by ještě rok zůstali. Nejsou beztoho s vrchním spokojeni a byli by rádi, kdyby měli další lhůtu ku hledání nových míst.“

„Promluvil byste s nimi?“

„Přeje-li si vaše milost, ochotně vyhovím.“

„Ano, učiňte tak. A prosím vás, stůjte nyní při mně, poraďte mi, vidím, že jsem vás dobře neznal a že jsem vám bezdůvodně ubližoval. Všechno napravím. Víte o dobrém advokátu?“

„V našem okresním městě jest jen jeden a ten je v rukou Rosenfeldových. Snad by mohl pan baron telegrafovati do krajského města.“

237.

neměl jsem potuchy, jak nesvědomitě bude si pan vrchní počínat. Teprve včera jsem se dověděl nejasné pověsti a šel jsem navečer do kanceláře. S vrchním jsme se ve hněvu rozešli a byl bych šel hned do zámku, ale pan baron nebyl doma. Mně neračte vytýkati nesvědomitost, já jsem si za celou svou službu nezahospodařil ani tisícátý díl toho, co si zahospodařil vrchní, ačkoliv jsem byl proti němu živ jako nádeník.“

„Odpusťte, že jsem byl proti vám příkrý,“ omlouval se Artur, jemuž mužné obhájení se nadlesního imponovalo a jehož přímá tvář teprve teď zdála se mu poctivou. „Byl jsem si jist, že jest všechno správné a zatím vaše sdělení vzbudilo ve mně zlou předtuchu. Vy se tedy domníváte, že Rosenfeld bude žádati opravy budov? Jsou budovy opravdu tak zchátralé, že by jejich opravy pohltily takovy obrovský obnos?“

„Naše budovy nemohou býti zbědovanější, než jsou. Na střechách schází polovina tašek, krovy jsou shnilé, uvnitř chlévů je vše na spadnutí. Nutil jsem vrchního často, aby dělal aspoň něco, aby oznámil panu baronovi žalostné poměry, ale on mě odbýval, abych se nepletl, do čeho mi nic není a odvolával se, že jedná s plným vědomím pana barona.

1904. Jediný Petersson se zachránil ze všeho mužstva a doplaval na ostrov Tabar, obydlený lidojedy. Nebylo to asi pro něho příjemné pozvání, když uviděl, kam se dostal, ale protože byl urostlý chlapík, nalezli na něm divoši zalíbení. „Král“ mu dal svou dceru za manželku (nejspíše se Švéd zalíbil princezně tabarské, a byla to láska na první pohled) a po smrti krále převzal bývalý námořník vládu nad celým ostrovem. Se svou chotí měl devět dětí, vládl moudře a spravedlivě, a pokusil se prý své poddané vzdělati, pokud to bylo možno; založenými plantážemi povznesl blahobyt svého lidu. Při jedné návštěvě své otčiny zamiloval se „král“ do kterési Angličanky, s níž se oženil, protože jeho tabarská manželka zatím zemřela. Od té doby pozbyl zájmu na své říši a na konec se uchýlil do Sidneye, kde žil pod jménem „Král jižního moře“. Pěkný titul i pěkný osud.

Poděkování.

Všem přátelům a občanům, kteří doprovodili k poslednímu odpočinku naši drahou manželku, matku a babičku

Žofii Zikánovu

z Novo-Krajova, kteří ji tu poslední úctu prokázali vzdáváme upřimné diky.

20.VII. 1937. Truchlící rodina Zikánova.

Dary a věnování.

SEZNAM

darů obdržených ve prospěch České matice školské a jejího školství v měsíci červenci 1937.

1. O pohřbu p. Vl. Veselého ve Straklově na podnět faráře M. Ivaskova sebráno ve prospěch Matice Zl. 8·58

2 Hostinský ve Straklově p. V. Čapek věnuje ve prospěch Matice částku Zl. 10.—

3. Odbor ČMŠ. v Omelanštíně věnuje ve prospěch Matice z výletu Zl. 10.—

4. O pouti v Bakovcích správa místního odboru ČMŠ. podnikla sbírku ve prospěch Matice, jež vynesla Zl. 19.—

5. Pan J. Dušek z Prahy věnuje ve prospěch Matice Zl. 20.—

6. O výletě v Újezdcích ve prospěch Matice sebráno Zl. 10·85

7. Hasičský sbor ve Straklově na návrh předsedy p. J. Antona věnuje ve prospěch Matice z výletu Zl. 10.—

8. Kolo rolníků ve Straklově na návrh p. A. Křivky věnuje z festynu ve prospěch Matice Zl. 5.—

9. Učitel Al. Křivka ze Straklova z oslav „Den matek“ zaslal ve prospěch Matice Zl. 3.—

10. O svatbě sl. A. Holátkové v Podhajcích u Dubna a p. J. Řeháka z Novošulek sebráno ve prospěch Matice Zl. 9·10.

úhrnem obdrženo Zl. 105·53

Všem dárcům jakož iniciatorům a sběratelům sbírek za věnované obnosy srdečně děkuje

Správa České matice školské v Polsku.

Hospodářský zpravodaj.

Správnou úpravou hnojiště ke zvýšení výnosu zemědělského podniku.

Uvědomělý zemědělec snaží se vždy hledat takové cesty a směry v chodu zemědělského podniku, které by mu za daných podmínek přinesly nejvyšší efekt, ale současně byly spojeny s malým nákladem. Tak snažíme se nakládati přebytky zelené píce, co nejúčelněji zkrmovati plevy, úhrabky, voliti osiva pro náš kraj nejvhodnější a pod. K jedné velmi důležité podmínce, na které hospodářství vždy staví pilíř, je řádná úprava hnojiště a s ním spojené náležité ošetření a konservo-

CENY OBILÍ.

Záznam 30.VII. volyňské plodinové bursy.

Žito	zl. 20.75	za 100 kg
Pšenice	„ 26.—	„
Ječmen	„ 18.—	„
Oves	„ 24.50	„
Hrečka	„ 20.—	„
Proso	„ —.—	„
Řepák	„ 52.—	„
Hrách	„ —.—	„
Seno	„ 8.—	„
Mák	„ —.—	„
Jetel	„ —.—	„

238.

Nahodil, že pan baron bude panství prodávati a že do Ředhoře nevloží ani krejcaru. Protože však tušil, že dlouho to tak zpustlé nevydrží, pomýšlel na odchod. Vím bezpečně, že již má dávno vyhlédnutý byt, kam se bude stěhovati. A není na tom dost, že nekonal v tomto ohledu svou povinnost, on ji nekonal i jinak. Náš živý inventář ve dvořích je zubožený, nedostatečný, naše polní nářadí chatrné a většinou nepotřebné. Jsem jist, že Rosenfeld polovinu vůbec nepřijme a za polovinu dá směšně malý obnos. S nejhorším při celé věci musím na konec přec jen pana barona obtěžovati. Pronájem dvorů je tak nevýhodný, že rok co rok bude pan baron aspoň o patnáct až dvacet tisíc zkracován.“

Jako bez dechu poslouchal Artur. Jest možné, aby kolem něho se nahrnula zkáza? Jest možné, aby byl býval tak oklamán, aby mu hrozily takové nehody? Naráz řítila se vzdušná vidina po blahobytu a zašklebilo se cosi proti němu, jako předzvěst veliké bouře.

„Že jsem uzavřel nevýhodný pronájem?“ ptal se úzkostlivě. „Vždyť jsem viděl opisy smluv z okolních panství a Rosenfeld sám nabídl větší nájemné, než tam se platí.“

„Ukázal opisy smluv, ale staré. Dle nových platí se všude až o dva zlaté větší nájemné z míry. A ještě ony smlouvy týkaly

239.

se dvorů, při kterých není žádného průmyslu, ačkoliv na našem panství jsou dva lihovary a kde se ty nacházejí, platí nájemci o mnoho větší nájemné, než u dvorů bez nich. Pan vrchní již dávno byl s Rosenfeldem dohodnut a dojista dostal tučnou odměnu za svoji zradu. A proto jsem se zdráhal za takových poměrů převzíti vrchní správu. Neštítím se práce, rád bych pracoval, ale nebudu následovat příkladu vrchního.“

„Je možno, aby se vrchní dopouštěl takového bídáctví?“ ptal se Artur jako ze sna.

„On chtěl peníze a protože je nyní má, nedbá, co se dále stane.“

Chvíli bylo ticho. Artur s očima široko otevřenýma zadíval se k zemi. V hlavě jeho panoval chaos. Jako by slyšel na všech stranách praskot a řítění se, se zoufalou úzkostí hledal nějaký nápad, který by mu přinesl záchranu, ale marně se ohlížel a přemýšlel.

„Můj Bože, což není žádné pomoci?“ ptal se bolestně.

„Snad by se dalo něco zachránit, ale pan baron se musí připravit na značnou škodu.“

„Škodu bych oželel, jen kdybych zachránil svůj majetek. Víte-li snad vy radu, poraďte mi, zůstanu vám vždy vděčen.“

„Je mou povinností poradit a vynasna-

vání chlévské mrvy.

Nedá se upříti, že této otázce nevěnují ještě mnozí hospodáři tolik práce a péče, kolik po právu zasluhuje. V odborných spisech a článcích čteme, že dosti značnou část živin, hlavně dusíku, hnůj ztrácí i při normálním ošetření. Za poměrů ve kterých vidíme hnojiště některých našich zemědělců, tvrdím směle, že ztraceno je tu 75, ba i více procent všech živin, nehledíc k obsahu bakterii. Hnůj vyváží se pro tě na místo, které vzhledem k položení stáje je nejpříhodnější, za shromáždiště močůvky slouží propustná jáma; toť obrázek většiny našich hnojišť. Jak lze za těchto podmínek hospodařiti? Za déle trvajících dešťů hnůj rozmokne, vlivem veder vysýchá, drůbež ji rozhazuje, takže mnohdy je hnojištěm celý dvůr. Živiny byly vylouženy nebo vyprchaly (dusík), bakterie sluncem usmrceny, takže, když pak mrva chlévská dostane se do půdy, aby vykonala poslání jí určené, jest její hodnota nepatrná. Jinde se opět vyváží hnůj spálený, takže opět jeho hodnota je krajně omezena. Zvláště v dnešní době je přímo železnou povinností každého zemědělce, aby hnojivům statkovým věnoval tu největší pozornost a tak byly mu v produkci rostlinné zaručeny nejvyšší úspěchy.

Jaké má vlastně poslání chlévská mrva?

1. Zásobiti půdu humusem, jenž slouží za potravu bakteriím, na nichž závisí život a úrodnost půdy.

2. Dodati půdě a po té kulturní rostlině živiny, pokud možno v takovém stavu, jaké poskytuje mrva dobře ošetřovaná.

Z toho důvodu musí si každý hospodář uvědomiti že má prodělati dva procesy a sice:

a) částečný rozklad na hnojišti a

b) konečný v půdě, aby byla schopna výživy rostlinstva.

Rozklad na hnojišti musí dosáhnouti jen te výše, aby uniknutí živných látek (dusíku) bylo nemožné, tudíž aby děl se za nepřístupu vzduchu (pochod aerobní). Tu také mrva chlévská rozbourá se na jednotlivé své součástky, jako starý dům na cihly, má-li z něho býti postavena buď va nová (nové rostliny). K tomu ovšem jest třeba dobře upraveného hnojiště; dobré hnojiště není to, které je snad vybudováno z cihel anebo betonu, ale kteroukoliv jeho úpravu, při které je možno chlévský hnůj dobře konservovati. Podklad hnojiště budiž vždy nepropustný, nechť již z kamene, cihel anebo z jílu. Jílem, který si může každý lehce opatřit, jest dána možnost i tomu, nejmenšímu zemědělci, aby si hnojiště řádně upravil. Přidáme-li do něho trochu cementu, a udusáme-li jako při dělání mlatu, ponecháme 2 až 3 dny uschnouti, máme dno velmi dobré.

Adresa redakce a administrace: Kwasiłów na Wołyniu. Tiskne a vydává Vydavatelství a tiskárna „Hlas Volyně" spol. s r. o. Odpovědný redaktor V. Perný. Roční předplatné 10 zl., čtvrtletně — 3 zl. Do zahraničí o 2 zl. 50 gr. ročně více. Cena inserátu: vel. 1/12 zadních stránek 6 zl. za jednou. V předu o 50% dráže. Při delší inserci značná sleva.